

© European Communities (Wspólnoty Europejskie), 2003-2004, <http://europa.eu.int/eur-lex/lex>
Wyłącznie prawodawstwo Wspólnot Europejskich opublikowane w drukowanej wersji Dziennika Urzędowego Unii Europejskiej uznawane jest za autentyczne.

Dz.U.UE.L.91.375.1

Dz.U.UE-sp.15-2-68

2003.11.20	zm.	Dz.U.UE.L.03.284.1	art. 3
2004.08.02	zm.wyn.z	Dz.U.UE.L.05.94.34	art. 1
2006.01.01	zm.wyn.z	Dz.U.UE.L.05.324.89	art. 1
data notyfikacji	zm.wyn.z	Dz.U.UE.L.06.66.44	art. 1
data notyfikacji	zm.wyn.z	Dz.U.UE.L.06.382.1	art. 1
data notyfikacji	zm.wyn.z	Dz.U.UE.L.07.337.122	art. 1
data notyfikacji	zm.wyn.z	Dz.U.UE.L.08.16.28	art. 1

DYREKTYWA RADY

z dnia 12 grudnia 1991 r.

dotycząca ochrony wód przed zanieczyszczeniami powodowanymi przez azotany pochodzenia rolniczego

(91/676/EWG)

(Dz.U.UE L z dnia 31 grudnia 1991 r.)

RADA WSPÓLNOT EUROPEJSKICH,

uwzględniając Traktat ustanawiający Europejską Wspólnotę Gospodarczą, w szczególności jego art. 130s,

uwzględniając wniosek Komisji⁽¹⁾,

uwzględniając opinię Parlamentu Europejskiego⁽²⁾,

uwzględniając opinię Komitetu Ekonomiczno-Społecznego⁽³⁾,

a także mając na uwadze, co następuje:

zawartość azotanów w wodzie na niektórych obszarach Państw Członkowskich wzrasta i jest obecnie wysoka, porównując z normami ustanowionymi w dyrektywie Rady 75/440/EWG z dnia 16 czerwca 1975 r. dotyczącej wymaganej jakości wód powierzchniowych przeznaczonych do pozyskiwania wody pitnej w Państwach Członkowskich⁽⁴⁾, zmienionej dyrektywą 79/869/EWG⁽⁵⁾ oraz dyrektywą Rady 80/778/EWG z dnia 15 lipca 1980 r. odnoszącą się do jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi⁽⁶⁾, zmienioną Aktem Przystąpienia z 1985 r.;

Czwarty Program Działania Europejskiej Wspólnoty Gospodarczej w sprawie środowiska⁽⁷⁾ wskazał, że Komisja zamierzała zaproponować dyrektywę w sprawie kontroli i zmniejszania zanieczyszczenia wód wynikającego z rozprawiania lub zrzutów ścieków hodowlanych i nadmiernego stosowania nawozów;

reforma wspólnej polityki rolnej wymieniona w Zielonej Księdze Komisji pt. "Perspektywy wspólnej polityki rolnej" wskazała, że chociaż stosowanie nawozów zawierających azot i oborników jest niezbędne dla rolnictwa wspólnotowego, nadmierne stosowanie nawozów stanowi ryzyko dla środowiska, że potrzebne jest wspólne działanie w celu kontrolowania problemu wynikającego z intensywnej produkcji zwierzęcej i że polityka rolna musi w większym stopniu uwzględniać cele ochrony środowiska;

rezolucja Rady z dnia 28 czerwca 1988 r. w sprawie ochrony Morza Północnego i innych wód we Wspólnocie⁽⁸⁾ wzywa Komisję do przedłożenia wniosków dotyczących podjęcia środków na poziomie wspólnotowym;

główną przyczynę zanieczyszczenia ze źródeł rozproszonych wpływających na wspólnotowe wody stanowią azotany pochodzące ze źródeł rolniczych;

z tego względu niezbędne jest, w celu ochrony zdrowia ludzi i zasobów żywych oraz ekosystemów wodnych, a także zabezpieczenia innych zgodnych z prawem sposobów wykorzystania wód, w celu zmniejszenia

zanieczyszczenia wód spowodowanego lub wywołanego przez azotany pochodzące ze źródeł rolniczych oraz w celu zapobieżenia dalszemu takiemu zanieczyszczeniu; w tym celu ważne jest podjęcie środków dotyczących składowania i rolniczego wykorzystania wszelkich związków azotu, oraz dotyczących tego pewnych praktyk zagospodarowania gruntów;

ponieważ zanieczyszczenie wody spowodowane przez azotany w jednym Państwie Członkowskim może oddziaływać na wody w innych Państwach Członkowskich, niezbędne jest z tego względu działanie na poziomie wspólnotowym zgodnie z art. 130r;

przez zachęcanie do stosowania dobrych praktyk rolniczych Państwa Członkowskie mogą zapewnić wszystkim wodom ogólny poziom ochrony przed zanieczyszczeniem w przyszłości;

niektóre strefy, z których mają miejsce spływy do wód podatnych na zanieczyszczenie związkami azotu, wymagają szczególnej ochrony;

niezbędne jest, aby Państwa Członkowskie określiły strefy zagrożenia oraz ustanowiły i wprowadziły w życie programy działania w celu zmniejszenia zanieczyszczenia wody związkami azotu w tych strefach;

takie programy działania powinny obejmować środki mające na celu ograniczenie rolniczego wykorzystania wszelkich nawozów zawierających azot oraz w szczególności ustalenie specjalnych ograniczeń dotyczących stosowania odchodów zwierzęcych pochodzącego od zwierząt gospodarskich;

niezbędne jest monitorowanie wód i stosowanie referencyjnych metod pomiarów w odniesieniu do związków azotu w celu zapewnienia, że środki są skuteczne;

uznaje się, iż warunki hydrogeologiczne w niektórych Państwach Członkowskich są tego rodzaju, że może upłynąć wiele lat, zanim działania w zakresie ochrony doprowadzą do poprawy jakości wody;

należy powołać Komitet do celów wspierania Komisji w sprawach odnoszących się do wykonania niniejszej dyrektywy oraz do jej dostosowania do postępu naukowo-technicznego;

Państwa Członkowskie powinny ustanowić i przedstawić Komisji sprawozdania w sprawie wykonania niniejszej dyrektywy;

Komisja powinna regularnie przedstawiać sprawozdania w sprawie wykonania niniejszej dyrektywy przez Państwa Członkowskie,

PRZYJMUJE NINIEJSZĄ DYREKTYWĘ:

Artykuł 1

Niniejsza dyrektywa ma na celu:

- zmniejszenie zanieczyszczenia wody spowodowanego lub wywołanego przez azotany pochodzące ze źródeł rolniczych, oraz
- zapobieganie dalszemu zanieczyszczeniu.

Artykuł 2

Do celów niniejszej dyrektywy:

- a) "wody podziemne" oznaczają wszelkie wody znajdujące się pod powierzchnią ziemi w warstwie wodonośnej oraz w bezpośredniej styczności z gruntem lub podglebiem;
- b) "wody słodkie" oznaczają naturalnie występujące wody o niskim stężeniu soli, które są często akceptowane jako odpowiednie do poboru i uzdatniania w celu wyprodukowania wody pitnej;
- c) "związek azotu" oznacza każdą substancję zawierającą azot z wyjątkiem gazowego azotu cząsteczkowego;
- d) "inwentarz żywy" oznacza wszystkie zwierzęta hodowane w celu użytkowym lub na sprzedaż;
- e) "nawóz" oznacza każdą substancję zawierającą związek azotu lub związki azotu rolniczo wykorzystywaną w celu zwiększania wzrostu roślinności; może on także obejmować odchody zwierzęce, pozostałości z gospodarstw rybackich oraz osady ściekowe;
- f) "nawóz chemiczny" oznacza każdy nawóz, który jest produkowany w wyniku procesu przemysłowego;
- g) "odchody zwierzęce" oznaczają wszelkie odchody wydalone przez inwentarz żywy lub mieszaninę ściółki i odchodów wydalanych przez inwentarz żywy, nawet w formie przetworzonej;
- h) "rolnicze wykorzystanie" oznacza dodanie materiałów do gleby albo przez rozproszanie na powierzchni,

- albo przez wstrzykiwanie do gruntu, umieszczenie pod powierzchnią gruntu lub mieszanie z warstwami powierzchniowymi gruntu;
- i) "eutrofizacja" oznacza wzbogacenie wody związkami azotu, powodujące przyspieszony wzrost glonów i wyższych form życia roślinnego i w wyniku tego niepożądane zaburzenie równowagi organizmów obecnych w wodzie oraz niekorzystne zmiany jakości danej wody;
  - j) "zanieczyszczenie" oznacza zrzuwanie przez ludzi, bezpośrednio lub pośrednio, związków azotu pochodzące ze źródeł rolniczych do środowiska wodnego, którego skutkiem może być zagrożenie zdrowia ludzkiego, szkody w zasobach żywych i ekosystemach wodnych, pogorszenie walorów rekreacyjnych lub zakłócenia innych sposobów wykorzystania wody;
  - k) "strefa zagrożenia" oznacza obszar terenu wyznaczony zgodnie z art. 3 ust. 2.

Artykuł 3

1. Wody dotknięte zanieczyszczeniami oraz wody, które mogą być dotknięte zanieczyszczeniami, jeśli nie zostaną podjęte działania w zastosowaniu art. 5, określane są przez Państwa Członkowskie zgodnie z kryteriami określonymi w załączniku I.

2. Państwa Członkowskie, w ciągu dwuletniego okresu po notyfikacji niniejszej dyrektywy, wyznaczają jako strefy podatne wszystkie znane obszary gleby w ramach ich terytoriów, z których mają miejsce spływy do wód określonych zgodnie z ust. 1 i które przyczyniają się do zanieczyszczania. Powiadamią one Komisję o tym wstępnym wyznaczeniu w ciągu sześciu miesięcy.

3. Jeśli jakiegokolwiek wody wskazane przez Państwo Członkowskie zgodnie z ust. 1 są zanieczyszczane przez wody innego Państwa Członkowskiego wpływające do nich bezpośrednio lub pośrednio, Państwa Członkowskie, których wody są dotknięte nimi, mogą powiadomić inne Państwa Członkowskie i Komisję o istotnych związanych z tym faktach.

Zainteresowane Państwa Członkowskie organizują, gdzie sytuacja tego wymaga, wraz z Komisją, koncentracje działania niezbędne do określenia danych źródeł oraz środków, jakie należy podjąć w celu ochrony wód, które są zanieczyszczane, w celu zapewnienia zgodności z niniejszą dyrektywą.

4. Państwa Członkowskie dokonują przeglądu, w miarę konieczności zmieniają lub dodają do wyznaczania stref zagrożenia, gdzie stosowne, oraz przynajmniej co cztery lata w celu uwzględnienia zmian i czynników nieprzewidzianych w czasie poprzedniego wyznaczania. Powiadamią one Komisję o wszelkich zmianach lub dodaniach do wyznaczonych stref w ciągu sześciu miesięcy.

5. Państwa Członkowskie są zwolnione z obowiązku określania szczególnych stref zagrożenia, jeśli ustanawiają i stosują programy działania określone w art. 5 zgodnie z niniejszą dyrektywą, na całym terytorium kraju.

Artykuł 4

1. Państwa Członkowskie, w celu zapewnienia dla wszystkich wód ogólnego poziomu ochrony przed zanieczyszczeniem, w ciągu dwuletniego okresu od notyfikacji niniejszej dyrektywy:

- a) ustanawiają zbiór lub zbiory zasad dobrej praktyki rolniczej, które mają zostać dobrowolnie wprowadzane w życie przez rolników, które powinny zawierać postanowienia obejmujące co najmniej pozycje określone w załączniku II A;
- b) ustanawiają w miarę potrzeby program obejmujący zapewnienie szkolenia i dostarczanie informacji dla rolników, wspierający stosowanie zbioru (zbiorów) zasad dobrej praktyki rolniczej.

2. Państwa Członkowskie przedkładają Komisji szczegółowe informacje o ich zbiorach zasad dobrej praktyki rolniczej, a Komisja włącza informacje w sprawie tych kodeksów do sprawozdania określonego w art. 11. W świetle otrzymanych informacji Komisja może, jeśli uzna to za niezbędne, przedstawić Radzie właściwe propozycje.

Artykuł 5

1. W ciągu dwuletniego okresu, po wstępnym wyznaczeniu określonym w art. 3 ust. 2, lub też w ciągu jednego roku od każdego dodatkowego wyznaczenia określonego w art. 3 ust. 4, Państwa Członkowskie do celów realizacji celów określonych w art. 1 ustanawiają programy działania w odniesieniu do wyznaczonych stref zagrożenia.

2. Program działania może odnosić się do wszystkich stref zagrożenia na terytorium danego Państwa Członkowskiego lub, w przypadku gdy Państwo Członkowskie uznaje to za właściwe, mogą zostać ustanowione różne programy dla różnych stref zagrożenia lub ich części.

3. Programy działań uwzględniają:

- a) dostępne dane naukowo-techniczne, głównie w odniesieniu do odpowiednich udziałów azotu pochodzące ze źródeł rolniczych oraz pochodzącego z innych źródeł;
- b) warunki środowiska w odpowiednich regionach zainteresowanych Państw Członkowskich.

4. Programy działania są wprowadzane w życie w ciągu czterech lat od ich ustanowienia i składają się z następujących obowiązkowych środków:

- a) środków określonych w załączniku III;

- b) tych środków, które Państwo Członkowskie określiło w zbiorze(-ach) zasad dobrej praktyki rolniczej ustalonym zgodnie z art. 4, z wyjątkiem tych, które zostały zastąpione środkami określonymi w załączniku III.
5. Ponadto Państwa Członkowskie podejmują w ramach programów działania takie dodatkowe środki lub wzmożone działania, jakie uznają za niezbędne, jeśli na wstępie lub w świetle doświadczenia uzyskanego podczas wykonywania programów działania staje się widoczne, że środki określone w ust. 4 nie będą wystarczające do osiągnięcia celów określonych w art. 1. Wybierając środki lub działania, Państwa Członkowskie uwzględniają ich skuteczność i koszt w stosunku do innych możliwych środków zapobiegawczych.
6. Państwa Członkowskie sporządzają i wprowadzają w życie odpowiednie programy monitorowania, w celu dokonania oceny skuteczności programów działania ustanowionych na mocy niniejszego artykułu.
- Państwa Członkowskie, które stosują art. 5 na całym terytorium kraju, monitorują zawartość azotanów w wodach (wodach powierzchniowych i gruntowych) w wybranych stacjach pomiarowych, co umożliwi ustalenie stopnia zanieczyszczenia tych wód azotanami pochodzące ze źródeł rolniczych.
7. Państwa Członkowskie co najmniej co cztery lata dokonują przeglądu i, w miarę potrzeby, zmieniają swoje programy działania, w tym także wszystkie środki dodatkowe podejmowane zgodnie z ust. 5. Powiadamiają one Komisję o wszelkich zmianach tych programów działania.

Artykuł 6

1. Do celów wyznaczania i zmiany wyznaczenia stref zagrożenia Państwa Członkowskie:
- a) w ciągu dwóch lat od notyfikacji niniejszej dyrektywy monitorują stężenia azotanów w wodach słodkich w okresie jednego roku:
- w punktach poboru próbek wód powierzchniowych, ustanowionych w art. 5 ust. 4 dyrektywy 75/440/EWG, i/lub w innych punktach poboru próbek, które są reprezentatywne dla wód powierzchniowych Państw Członkowskich, co najmniej raz w miesiącu lub częściej w okresach powodzi;
  - w punktach poboru próbek, które są reprezentatywne dla gruntowych warstw wodonośnych w Państwach Członkowskich, w regularnych odstępach czasu i przy uwzględnieniu przepisów dyrektywy 80/778/EWG;
- b) powtarzają program monitorowania przedstawiony w lit. a) co najmniej co cztery lata, z wyjątkiem tych punktów poboru próbek, gdzie stężenie azotanów we wszystkich poprzednich próbkach wynosiło poniżej 25 mg/l i nie pojawił się nowy czynnik, który mógłby spowodować wzrost zawartości azotanów; w takim przypadku program monitorowania powinien być powtarzany tylko co osiem lat;
- c) dokonują przeglądu stanu eutrofizacji słodkich wód powierzchniowych oraz wód ujść rzek i wód przybrzeżnych co cztery lata.
2. Stosuje się referencyjną metodę pomiaru ustaloną w załączniku IV.

Artykuł 7

Wytyczne dla monitorowania określonego w art. 5 i 6 mogą być sporządzone zgodnie z procedurą przewidzianą w art. 9.

Artykuł 8

Załączniki do niniejszej dyrektywy mogą być dostosowywane do postępu naukowo-technicznego zgodnie z procedurą ustanowioną w art. 9.

Artykuł 9

- Komisję wspomaga Komitet.
- W przypadku odniesienia się do niniejszego artykułu - art. 5 i 7 decyzji 1999/468/WE⁽⁹⁾ stosuje się z uwagi na przepisy zawarte w jej art. 8.
Okres ustanowiony w art. 5 ust. 6 decyzji 1999/468/WE ustala się na trzy miesiące.
- Komitet uchwała swój regulamin wewnętrzny.

Artykuł 10

- Państwa Członkowskie w odniesieniu do czteroletniego okresu następującego po notyfikacji niniejszej dyrektywy oraz w odniesieniu do każdego kolejnego czteroletniego okresu przedkładają Komisji sprawozdanie zawierające informacje określone w załączniku V.
- Sprawozdanie na mocy niniejszego artykułu jest przedkładane Komisji w ciągu sześciu miesięcy od zakończenia okresu, do którego się odnosi.

Artykuł 11

Na podstawie informacji otrzymanych na mocy art. 10 Komisja publikuje sprawozdania zbiorcze w ciągu sześciu miesięcy od otrzymania sprawozdań od Państw Członkowskich i przekazuje je Parlamentowi Europejskiemu oraz Radzie. W świetle wykonania niniejszej dyrektywy, oraz w szczególności przepisów załącznika III, Komisja przedkłada Radzie do dnia 1 stycznia 1998 r. sprawozdanie, któremu, gdzie stosowne, towarzyszą propozycje dotyczące zmian niniejszej dyrektywy.

Artykuł 12

1. Państwa Członkowskie wprowadzą w życie przepisy ustawowe, wykonawcze i administracyjne niezbędne do wykonania niniejszej dyrektywy w ciągu dwóch lat od jej notyfikacji⁽¹⁰⁾. Niezwłocznie powiadamiają o tym Komisję.

2. Przepisy przyjęte przez Państwa Członkowskie zawierają odniesienie do niniejszej dyrektywy lub odniesienie takie towarzyszy ich urzędowej publikacji. Metody dokonywania takiego odniesienia określane są przez Państwa Członkowskie.

3. Państwa Członkowskie prześlą Komisji teksty przepisów prawa krajowego, przyjętych w dziedzinie objętej niniejszą dyrektywą.

Artykuł 13

Niniejsza dyrektywa skierowana jest do Państw Członkowskich.

Sporządzono w Brukseli, dnia 12 grudnia 1991 r.

W imieniu Rady

J. G. M. ALDERS

Przewodniczący

⁽¹⁾ Dz.U. C 54 z 3.3.1989, str. 4, oraz Dz.U. C 51 z 2.3.1990, str. 12.

⁽²⁾ Dz.U. C 158 z 26.6.1989, str. 487.

⁽³⁾ Dz.U. C 159 z 26.6.1989, str. 1.

⁽⁴⁾ Dz.U. L 194 z 25.7.1975, str. 26.

⁽⁵⁾ Dz.U. L 271 z 29.10.1979, str. 44.

⁽⁶⁾ Dz.U. L 229 z 30.8.1980, str. 11.

⁽⁷⁾ Dz.U. C 328 z 7.12.1987, str. 1.

⁽⁸⁾ Dz.U. C 209 z 9.8.1988, str. 3.

⁽⁹⁾ Decyzja Rady 1999/468/WE z dnia 28 czerwca 1999 r. ustanawiająca warunki wykonywania uprawnień wykonawczych przyznanych Komisji (Dz.U. L 184 z 17.7.1999, str. 23).

⁽¹⁰⁾ Niniejsza dyrektywa została notyfikowana Państwom Członkowskim dnia 19 grudnia 1991 r.

ZAŁĄCZNIKI

ZAŁĄCZNIK I

KRYTERIA WYZNACZANIA WÓD OKREŚLONYCH W ART. 3 UST. 1

- A. Wody określone w art. 3 ust. 1 są wyznaczane między innymi przy zastosowaniu następujących kryteriów:
1. czy powierzchniowe wody słodkie, w szczególności te wykorzystywane lub przeznaczone do pozyskiwania wody pitnej, zawierają lub mogłyby zawierać, jeśli nie podjęto działania na mocy art. 5, stężenie azotanów większe niż ustanowione zgodnie z dyrektywą 75/440/EWG;
  2. czy wody podziemne zawierają więcej niż 50 mg/l azotanów lub mogłyby zawierać więcej niż 50 mg/l, jeśli nie zostanie podjęte działanie na mocy art. 5;
  3. czy stwierdzono, że naturalne jeziora słodkowodne, inne zbiorniki słodkiej wody, ujścia rzek, wody przybrzeżne i wody morskie są eutroficzne lub mogą stać się eutroficzne w bliskiej przyszłości, jeśli nie zostanie podjęte działanie na mocy art. 5.
- B. Stosując te kryteria, Państwa Członkowskie biorą również pod uwagę:
1. właściwości fizyczne i cechy środowiska wód i gleb;

2. obecną wiedzę w zakresie zachowywania się związków azotu w środowisku naturalnym (w wodzie i glebie);
3. obecną wiedzę o skutkach działania podejmowanego na mocy art. 5.

ZAŁĄCZNIK II

ZBIÓR (ZBIORY) ZASAD DOBREJ PRAKTYKI ROLNICZEJ

- A. Zbiór lub zbiory zasad dobrej praktyki rolniczej, mające na celu zmniejszenie zanieczyszczenia azotanami i uwzględniające warunki w różnych regionach Wspólnoty, powinny zawierać niektóre przepisy obejmujące następujące pozycje w zakresie, w jakim są one istotne:
1. okresy, kiedy rolnicze wykorzystanie nawozu jest niewłaściwe;
  2. rolnicze wykorzystanie nawozu w terenie o dużym nachyleniu;
  3. rolnicze wykorzystanie nawozu na gruntach nasyconych wodą, zatopionych, przemarzniętych lub pokrytych śniegiem;
  4. warunki rolniczego wykorzystania nawozu w pobliżu cieków wodnych;
  5. pojemność i konstrukcja pojemników do składowania odchodów zwierzęcych, w tym środki mające na celu zapobieganie zanieczyszczeniu wody przez spływ i przesiąkanie do wód podziemnych i powierzchniowych płynów zawierających odchody zwierzęce i ścieki z przechowywanych materiałów roślinnych, takich jak kiszonka;
  6. procedura rolniczego wykorzystania, w tym dawki i równomierność rozprowadzania, zarówno nawozu chemicznego, jak i odchodów zwierzęcych, które zapewniają utrzymanie strat substancji odżywczych wody na dopuszczalnym poziomie.
- B. Państwa Członkowskie mogą uwzględniać w zbiorze (zbiory) zasad dobrej praktyki rolniczej następujące zagadnienia:
7. gospodarowanie wykorzystaniem gruntów, w tym stosowanie systemów płodozmianu oraz stosunku powierzchni gruntów przeznaczonych na trwałe użytki zielone do upraw jednorocznych;
  8. utrzymanie podczas okresów (deszczowych) minimalnej okrywy roślinnej pobierającej z gleby azot, który mógłby w innym przypadku spowodować zanieczyszczenie wody azotanami;
  9. ustalenie planów nawożenia dla każdego gospodarstwa rolnego oddzielnie oraz prowadzenie rejestru wykorzystania nawozu;
  10. zapobieganie zanieczyszczeniu wody przez spływ powierzchniowy oraz przesączenia poza zasięg korzeni roślin uprawnych w systemach nawadniających.

ZAŁĄCZNIK III

ŚRODKI, KTÓRE NALEŻY WŁĄCZYĆ DO PROGRAMÓW DZIAŁANIA, JAK OKREŚLONO W ART. 5 UST. 4 LIT. A)

1. Środki obejmują zasady odnoszące się do:
  1. okresów, kiedy rolnicze wykorzystanie niektórych rodzajów nawozu jest zakazane;
  2. pojemności zbiorników do przechowywania odchodów zwierzęcych; pojemność ta musi przekraczać pojemność wymaganą do przechowywania w najdłuższym okresie, podczas którego rolnicze wykorzystanie w strefie zagrożenia jest zabronione, z wyjątkiem przypadków, gdy może zostać dowiedzione właściwym władzom, iż wszelkie ilości odchodów zwierzęcych nadmierne w stosunku do rzeczywistej pojemności przechowywania zostaną usunięte w sposób, który nie będzie szkodliwy dla środowiska;
  3. ograniczenie rolniczego wykorzystania nawozów, zgodne z dobrą praktyką rolniczą i uwzględniające cechy danej strefy zagrożenia, w szczególności:
    - a) warunki glebowe, rodzaj gleby i nachylenie terenu;
    - b) warunki klimatyczne, opady i nawadnianie;
    - c) zagospodarowanie gruntów oraz praktyki rolnicze, w tym system płodozmianu;które mają być oparte na równowadze między:
    - i) możliwym do przewidzenia zapotrzebowaniem upraw na azot;
    - ii) zasilaniem upraw azotem z gleby oraz z nawożenia, z uwzględnieniem:
      - ilości azotu obecnego w glebie w czasie, kiedy uprawa zaczyna wykorzystywać go w znaczącym stopniu (ilości pozostające w końcu zimy),
      - dopływu azotem przez mineralizację netto rezerw azotu organicznego w glebie,
      - uzupełniania związków azotu z odchodów zwierzęcych,
      - uzupełniania związków azotu pochodzącego z chemicznych nawozów i innych.
2. Środki te zapewniają, że dla każdego gospodarstwa rolnego lub hodowlanego ilość odchodów zwierzęcych, wykorzystywanych rolniczo każdego roku, w tym wprost od zwierząt, nie przekroczy określonej ilości na hektar.

Ilość ta to ilość odchodów zwierzęcych zawierająca do 170 kg N. Jednakże:

- a) dla pierwszego czteroletniego programu działania Państwa Członkowskie mogą zezwolić na ilość odchodów zawierająca do 210 kg N;
  - b) w trakcie i po pierwszym czteroletnim programie działania Państwa Członkowskie mogą ustalić ilości różne od ilości określonych powyżej. Ilości te muszą być ustalone tak, by nie stanowiły przeszkody w realizacji celów określonych w art. 1 i muszą być uzasadnione na podstawie obiektywnych kryteriów, na przykład:
    - długich okresów wegetacji,
    - upraw o wysokim poborze azotu,
    - wysokim opadzie netto w strefie zagrożenia,
    - gleb o wyjątkowo wysokiej zdolności denitryfikacji.Jeśli Państwo Członkowskie zezwala na podstawie lit. b) na inną ilość, powiadamia Komisję, która zbada uzasadnienie zgodnie z procedurą ustanowioną w art. 9.
3. Państwa Członkowskie mogą obliczyć ilości określone w ust. 2 na podstawie liczby zwierząt.
  4. Państwa Członkowskie powiadamiają Komisję o sposobie, w jaki stosują przepisy ust. 2. Na podstawie otrzymanych informacji Komisja może, jeśli uzna to za konieczne, przedstawić Radzie właściwe propozycje zgodnie z art. 11.

ZAŁĄCZNIK IV

REFERENCYJNE METODY POMIARU

Nawóz chemiczny

Związki azotu są mierzone przy zastosowaniu metody określonej w dyrektywie Komisji 77/535/EWG z dnia 22 czerwca 1977 r. w sprawie zbliżenia ustawodawstw Państw Członkowskich odnoszących się do metod pobierania próbek i analizowania nawozów⁽¹⁾, zmienionej dyrektywą 89/519/EWG⁽²⁾.

Wody słodkie, wody przybrzeżne oraz wody morskie

Stężenie azotanów jest mierzone zgodnie z art. 4a ust. 3 decyzji Rady 77/795/EWG z dnia 12 grudnia 1977 r., ustanawiającej wspólną procedurę wymiany informacji w sprawie jakości słodkich wód powierzchniowych we Wspólnocie⁽³⁾, zmienionej decyzją 86/574/EWG⁽⁴⁾.

⁽¹⁾ Dz.U. L 213 z 22.8.1977, str. 1.

⁽²⁾ Dz.U. L 265 z 12.9.1989, str. 30.

⁽³⁾ Dz.U. L 334 z 24.12.1977, str. 29.

⁽⁴⁾ Dz.U. L 335 z 28.11.1986, str. 44.

ZAŁĄCZNIK V

INFORMACJE, KTÓRE POWINNY BYĆ ZAWARTE W SPRAWOZDANIACH OKREŚLONYCH W ART. 10

1. Oświadczenie o działaniach zapobiegawczych podjętych na mocy art. 4.
2. Mapa przedstawiająca:
  - a) wody określone zgodnie z art. 3 ust. 1 i załącznikiem I, wskazująca, które kryteria z załącznika I zostały zastosowane do celów określenia każdej z wód;
  - b) lokalizację wyznaczonych stref zagrożenia, z rozróżnieniem między strefami istniejącymi a strefami wyznaczonymi w okresie od poprzedniego sprawozdania.
3. Podsumowanie wyników monitorowania uzyskanych na mocy art. 6, zawierające oświadczenie o rozważaniach, które doprowadziły do wyznaczenia każdej strefy zagrożenia oraz do każdej zmiany lub dodania do wyznaczonych stref zagrożenia.
4. Podsumowanie programów działania sporządzonych na mocy art. 5 oraz, w szczególności:
  - a) środków wymaganych art. 5 ust. 4 lit. a) i b);
  - b) informacji wymaganych załącznikiem III (4);
  - c) wszelkich dodatkowych środków lub wzmoczonych działań podjętych na mocy art. 5 ust. 5;
  - d) podsumowanie wyników programów monitoringu realizowanych na mocy art. 5 ust. 6;
  - e) założeń poczynionych przez Państwa Członkowskie na temat prawdopodobnej długości okresu, w ramach którego oczekuje się, że wody określone zgodnie z art. 3 ust. 1 zareagują na dany środek programu działań, wraz ze wskazaniem poziomu niepewności związanego z tymi założeniami.